
РЕГІОНАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В КОНТЕКСТІ СВІТОВОЇ КЛАСИКИ

УДК 82.161.2-13.09.191:38

DOI: 10.32626/2309-7086.2021-18-2.137-148

Ірина Зелененька

ORCID 0000-0002-3031-775X

*кандидат філологічних наук, старший викладач
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського*

Ніна Поляруш

ORCID 0000-0001-9375-8395

*кандидат філологічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського*

ГЕРМЕТИЗМ ВОЛОДИМИРА СВДІЗІНСЬКОГО (у проєкції від міста над Смотричем)

Поезія подолянина Володимира Свідзінського не власне герметична, а першочергово глибоко інтелектуальна, що доводить наукова розвідка, і з огляду на несприятливу для розвитку українського мистецтва політичну ситуацію, вмщує в собі проєкцію від великого мовчання до світоглядної невимовності, надишеної Поділлям, красвидами Смотрича, має ознаки символізму й сюрреалізму, містить мотиви відстороненості й неутручання, амплітудних драматичних пророцтв, вона сповнена мученицького відчуття приреченості таланту. Усе це, на думку дослідниць, наближає геній Володимира Свідзінського до світового дискурсу трагічних світочів, таких, зокрема, як Пауль Целан, Райнер Марія Рільке, Федеріко Гарсія Лорка, Борис Пастернак. Тобто лірична імпреза Володимира Свідзінського, заснована на інтелектуальності та світовидності, мислиться як авангардна рефлексія свого часу, вельми актуальна для ХХІ століття, належно позиціонована саме в ньому.

Ключові слова: модернізм, символізм, сюрреалізм, герметизм, інтелектуалізм.

Постановка проблеми. Володимир Свідзінський – поет-модерніст, вихований у християнських, народнопоетичних традиціях, який уперше опублікував свою поезію аж у 27 років [6]; його лірична мініатюра «Давно, давно тебе я жду...», що в назві своїй уже нагадує герметіку, була надрукована в журналі «Українська хата» (у числі №1 за 1912 рік) [1]. Молодий подолянин, створюючи нарис «Ткацький промисел» (Могилів-Подільський, Бабчинці) до книги «Кустарні промисли Подільської губернії» (Київ, 1916 р.), працюючи в Волинській контрольній палаті (Житомир, 1917-1918 рр.), редактором у видавничому відділі Подільської народної управи (Кам'янець-Подільський, 1918-1919 рр.) [5], відвідуючи вільним слухачем історико-філологічний факультет Кам'янець-Подільського державного українського університету й навчаючись безпосередньо в Івана Огієнка, Євгена Тимченка та Михайла Драй-Хмари, максимально звертав увагу на мовні багатства, ретельно вивчав фольклор, особливу увагу приділяючи лексичним багатствам діалектам Поділля й Полісся [9], і далі доля мистця була безпосередньо пов'язана з Кам'янцем-Подільським.

Аналіз останніх досліджень. Серед біографічних, бібліографічних розвідок про творчість Володимира Свідзінського чимало таких, котрі опрозорюють деталі життя геніального поета й науковця, однак герметизм покрізь призму біографічних моментів, оприявлених у ліричних творах, залишився поза увагою науковців, що й становить **актуальність нашого дослідження**. Отже, мета статті – з'ясувати особливості герметичності поезії Володимира Свідзінського, створеної на Поділлі та про Поділля, зокрема, стосовної Кам'янця Подільського.

Виклад основного матеріалу. До Кам'янця-Подільського Володимир Свідзінський переїхав восени 1918 року, де з жовтня почав працювати редактором у Подільській народній управі. У січні 1919 року він був зарахований вільним слухачем на історико-філологічний факультет Кам'янець-Подільського державного українського університету, де студіював історію й філологію 5 семестрів. Після приходу до влади більшовиків, із осені 1920 року Володимир Свідзінський стає редактором повітвиконкому: працюючи у видавничому відділі народної освіти, активно пише літературні твори. Саме в так званий кам'янецький період життя і творчості оприлюднює на сторінках місцевих часописів поетичні твори. Зокрема, у 1920 році в газеті «Наш шлях» була надрукована поема «Сон-озеро», а в часописі «Нова думка» – вірші «Знову в душі мої...» і «Пісенька». У тому ж таки 1920 році видавниче кам'янецьке товариство «Дністер» оприлюднило культурно-історичний нарис І. Іванова «Халдеї» у переклад Володимира Свідзінського [23, с.145-146]. Саме в місті над Смотричем Свідзінський Володимир Євтимович (Юхимович – за багатьма сучасними джерелами) одружився з Сулковською Зінаїдою Йосипівною, дочкою настоятеля Георгіївської церкви, що на Польських фільварках, випускницею Маріїнської гімназії, учителькою. У 1921 році в інтелігентного подружжя народилася донька Мирослава [4, с.51-52].

Із історичним центром Кам'янця-Подільського, конкретно – із вулицею Карвасари (назва походить від караван-сарай) пов'язане життя предків Володимира Свідзінського, що вздовж правого берега Смотрича на пів-

день від Замкового мосту. У дерев'яній Хрестовоздвиженській церкві, що побіля місця впадіння річечки Дібрухи в Смотрич, був настоятелем дід поета по лінії матері – Прохор Стопакевич, а псаломщиком – батько поета Свідзінський Євтим Овксентійович (1858-1933), який у 1883 році закінчив Подільську духовну семінарію. Науковці припускають, що в цій церкві повинчалися батьки поета й саме на Карвасарах народився старший брат письменника – Георгій; у 1884 р. Євтима Свідзінського переводять священником у село Маянів Вінницького повіту, де через рік народжується Володимир Свідзінський [23, с.141].

Із січня 1921 року Володимир Свідзінський працював архіваріусом в університеті, а з листопада – завідувачем архівів повітового комітету охорони пам'яток старовини, мистецтва та природи, маючи нагоду глибоко дослідити власний рід. Наприкінці 1922 року він отримав призначення архіваріуса, а вже за два тижні – секретаря архівного управління, де працював до літа 1925 року, маючи час і для наукової, і для творчої праці, після реорганізації установи здавши справи Дмитрові Прядію, новому завідувачеві.

У 1922 році Володимир Свідзінський поєднав активну публікаційну діяльність із науково-дослідною: долучився до науково-дослідної роботи кафедри історії та економіки Поділля при Кам'янець-Подільському інституті народної освіти, виявляючи в архівах та в музеях графічний матеріал подільських уніатських метрик, рукописних книг і стародруків. За матеріалами, які збрала кафедра, було видано кілька випусків «Метрики XVIII в.», літографовано в майстерні Кам'янець-Подільського художньо-промислового технікуму імені Григорія Сковороди під керівництвом Володимира Гагенмейстера. У 1923-1925 роках Володимир Свідзінський був аспірантом кафедри, обсервуючи над темами «Селяни приватновласницьких маєтків Поділля в першій половині XIX століття» і «Аграрні рухи на Поділлі в XX столітті». Написав розвідку «Економічна еволюція господарства селян тарнорудського маєтку», брав участь у комплексному (соціально-економічному, географічному, лінгвістичному, мистецтвознавчому) обстеженні села Панівці [23, с.142].

Саме в 1922 році у Кам'янець-Подільській філії Державного видавництва України вийшла друком перша збірка віршів Володимира Свідзінського «Ліричні поезії», яку рецензували в газеті «Червона правда» Іван Дніпровський під псевдонімом Г. Кобзаренко (Кам'янець-Подільський, 1922, №74) та в журналі «Червоний шлях» (Харків, 1923, №2) Валер'ян Поліщук, котрий підписався як Василій Сонцвіт. Іван Дністровський помітив у збірці зайву камерність, інтимність, залежність від народнопісенної манери, розкритикував відірваність автора-«мрійника» від радянського життя [18]. Валер'ян Поліщук натякнув на вузькість тематики і на відсутність громадянських мотивів, але підкреслив, що лірика вельми шира [24]. І це в той час, коли збірка промовисто демонструє нам генетичну спорідненість словесних рефлексій Володимира Свідзінського з українськими поетами-неокласиками (у збірці є образи християнських свят Трійці і Спаса, стоїчний гуманізм, аристократизм духу та герметичність): «Три радості у мене неодіймані: / Самотність. Труд. Мовчання» [26].

Від першої публікації до першої збірки минуло десять років, а це вельми промовистий факт на користь герметики автора: талант поета фор-

мувався таємно, а не публічно й поспіхом, подолянин був дуже вимогливим до себе уже в ранній поезії, стабільним і дистанційованим водночас від сучасного йому мистецького процесу, набираючи ознак науковця в поезії, це був і свідомий тихий протест проти терору. Передреволюційний та революційний незалежницький гарт ніби пройшли повз нього, як і червоний псевдореволюційний «парнас»; Володимир Свідзінський не поспішав переносити політику в ліричний простір, тим більше – служити комуні. Не випадково Василь Стус описав таку позицію земляка як «спосіб шляхетної герметизації власного духу... В цій позиції, – написав Василь Стус, – єдиний його порятунок і надія на вижиття. Замкнутися, щоб зберегтися. Змаліти, щоб не помилитися у власній суті. Стати збоку, щоб не бути співучасником...» [29]. Найпрогресивніший шістдесятник Василь Стус, аналізуючи життя і творчість Володимира Свідзінського, добре розумів, що гордовита позиція науковця, котрий виріс на європейських традиціях, автоматично прирекла на недоброзичливість влади й критики, урешті – на прижиттєве ігнорування, вакуумність, урешті й на смерть.

Знаковою перша збірка віршів Володимира Свідзінського є й тому, що потрапивши на полиці так званих «спецхранів» СРСР, стала старанно приховуваним документом доби. І коли в 80-ті роки ХХ століття почалося віднаходження спадщини письменника й науковця Володимира Свідзінського, саме її довго не знаходили, примірник зберігав харківський літератор А. Чернишов, але для видання творів поета 1986 року погодився надати лише дві поезії, вміщені були ще три фрагменти, цитовані в розгромах рецензій. Згодом професор Василь Яременко знайшов збірку в Чернігові у музеї Михайла Коцюбинського й оприлюднив у першому числі «Дніпра» за 1996 рік. Елеонора Соловей вважає, що саме Володимир Свідзінський продовжив герметичний аристократизм неокласиків в СРСР:

*Три радості у мене неодіймані:
Самотність. Труд. Мовчання* [26, с.15].

Отже, перша кам'янецька збірка геніального подолянина «Ліричні поезії» і друга, харківська «Вересень» (1927 р.) отримали тогочасні закиди про «ідеалістичний світогляд», ігнорування й утиски за «безперспективне буржуазне світорозуміння». Тому не дивно, що третю збірку «Поезії» автор оприлюднив через 13 років (пишучи весь час для себе і для своєї єдиної доньки, найважливішого й найчеснішого читача), аж у 1940 році, напередодні війни, вона виявилася останньою прижиттєвою книгою поезій, а в 1941 році на початку війни поет загинув за зумисно створених червоною владою обставин, та й влада не особливо приховувала своєї участі в афері [2].

Друга поетична збірка «Вересень» вийшла в Харкові (1927 р.) і отримала негативну оцінку критика Якова Савченка, котрий назвав поезію Володимира Свідзінського неактуальною: «Я не хочу вгадувати, на скільки саме років запізнився прийти в літературу Свідзінський, але ясно, що його творчість, світовідчуження й світогляд – цілковито поза нашою добою» [25, с.11]. Остання прижиттєва збірка «Поезії» вийшла 1940 року в Києві у видавництві «Радянський письменник» (друкувалася вона в Львові за сприяння й за редакції Юрія Яновського), 43 твори були повернені

ні автору, десятки не ввійшли до видання. Ці твори мали скласти кістяк наступної збірки «Медобір» й були відомі харківським митцям, але були знищені разом із поетом, лише 96 поезій Володимира Свідзинського вивіз на еміграцію поет Олекса Веретенченко [22]. Емігрант видав їх у Мюнхені, в 1975 р. разом із іншими віршами окремою збіркою під авторською назвою «Медобір» (до видання ввійшли вірші 1927-1936 й опубліковані в УРСР 1937-1940) [4, с.51]. У 1961 році в Едмонтоні Яр Славутич видав вибрані вірші Володимира Свідзинського.

Живучи з 1925 року в Харкові, Володимир Свідзинський часто згадував Кам'янець-Подільський, як утрачений рай, про що свідчать його вірші, листи, дружба із сестрами Марією та Оленою Пилинськими, кам'янчанками, які також замешкали в Харкові, тодішній столиці України. Пресинг більшовиків і перетворення Кам'янецького університету на два інститути (народної освіти та сільськогосподарський) знищували культурне життя милого серцю Володимира Свідзинського міста Кам'янець над річкою Смотрич, ще в березні 1922 р. устиг вийти літературний журнал «Буяння», у якому були оприлюднені вірші Михайла Драй-Хмари, викладача університету, а згодом – ІНО (Інституту народної освіти), він оспівав місто над Смотричем ув одному з найвідоміших своїх сонетів – «Кам'янець». Із цим сонетом згодом полемізував поет Іван Кулик, задумавши написати поему «Кам'янець» (відомі лише уривки «Зі вступу»), секретар Кам'янецького повіткому КП(б)У (1921-1922), а згодом – секретар райкому КП(б)У (1930-1932). Для «Сторінки молоді» в газеті «Червона правда», яку редагував, Іван Кулик написав поезію «Зелене серце». У травні 1924 р. в Кам'янці стала виходити газета «Червоний кордон», де були надруковані ранні вірші Наталі Забіли, Івана Багряного, Любомира Дмитерка, Тереня Масенка. У тридцятих про справжню літературу в Кам'янці не було й згадки [1].

Юрій Лавріненко в антології «Розстріляне відродження» (Париж, 1959 р.) не випадково поділив творче життя поета Володимира Свідзинського на два знакові періоди: 1) період так званого «відносного мовчання» до 1927 року (до згорання українізації та розкручування колеса репресій); 2) період «повного мовчання» із 1927 року й до самої загибелі (час герметики, зумовлений діяльністю більшовицької влади) [4, с.52]. Можна, звісно, активно пропагувати в науковий обіг поняття – кам'янецький та харківський періоди творчості, однак, це сприймається поза традицією. Із 1927 року вірші Володимира Свідзинського не друкували, оскільки розпочалася задалегідь спланована реакція на українське мистецтво. Поет пояснив це так: «Мою книгу «Вересень» критика полаяла за фаталізм. Я подумав, що не маю хисту і перестав друкувати. Писав лише для себе та доньки. Не писати я не міг!» [26]. Лірика, балади, віршовані казки, котрі не були надруковані й залишилися в рукописах, згоріли під час цинічної страти поета та інших інакомислячих інтелігентів у 1941 році поблизу Харкова в селі Непокрите [2, с.11].

Міркування про мовностилістичну філігранність раннього й пізнього Володимира Свідзинського зумовлені спостереженнями над художніми творами поета, насиченими синонімією, художніми означеннями, поетизмами з цікавими конотаціями. Окрім того, у Кам'янці-Подільському в літературному товаристві поета були Юрій Липа, Людмила Старицька-Черняхівська,

Осип Назарук [16]. Володимир Свідзінський досліджував метрики, рукописні книги і стародруки краю, зареєструвавши серед них 150 примірників із високохудожніми заставками, літерами, орнаментами, малюнками. Отже, мовно-художні інкрустації – це той матеріал, із яким подолянин працював перманентно в камерній атмосфері, усамітнюючись із книгами, до того ж маючи академічне, вишукане коло спілкування. У Харкові Володимир Свідзінський теж працював редактором, у місячнику «Червоний шлях» (1925 р., від 1936 р. це вже був часопис «Літературний журнал»), що дозволяло заглибитися в філологічні студії – він багато перекладав творів із літератур народів СРСР, а також із французької, з іспанської та з польської мов, працюючи над власним словником та над стилістичною вправністю [20].

Спільною ознакою усіх прижиттєвих збірок є те, що кожна з них створена як ціле і не може розглядатися як механічне з'єднання віршів; від твору до твору відчуваються внутрішні структурні зв'язки (капіляри), перегуки, доповнення й переплетення смислів, спазматичні взаємодії образів і мотивів мають тотальне й фатальне значення.

Герметична поезія Володимира Свідзінського, мотиви тиші, самотності, мовчання, а також позиція внутрішньої еміграції й символіка стратності, жертвності, загибелі у вогні є поясненою на рівні тонких (капілярних) пророцтв, інтенцій (напрямлених свідомості) і дефінітивних спостережень за тим, що відбувалося з генерацією митців 20-30 рр. в Україні. НКВС заарештували Володимира Свідзінського 27 вересня 1941 року, інкримінуючи антирадянську агітацію, із іншими арештантами під конвоем погнали на схід. Після оприлюднення інформації про те, що німецька танкова колона проривається поблизу Харкова, заарештованих загнули в покинуту будівлю госппризначення, облили бензином і підпалили [3, с.195].

Дослідники творчості Володимира Свідзінського (Іван Дзюба, Емануїл Райс, Юрій Лавріненко, Елеонора Соловей, Василь Стус, Володимир Медвідь, Кость Москалець та ін.) відзначали наявність таємничості і в долі, і в творчості митця, але мотиви таїни [29] й передчуття смерті [10], сюрреалістичні елементи [11], що природно постали на основі густої символізації [29], образотворення [15], залишаються цілинною цариною. Отже, вважаємо необхідним здійснити опис і обґрунтувати ці явища.

Творча некваплива потаємність, вимогливість, перманентність настроїв, ностальгія за щасливим минулим, лірична сповідальність, ба навіть діткливість і навів обґрунтовані у праці Василя Стуса як «спосіб шляхетної герметизації власного духу» [29]; молодий дослідник свого часу помітив, що саме в такій відстороненій позиції й непричетності Володимир Свідзінський бачив свій порятуюнок: «Замкнувся, щоб зберегтися. Змаліти, щоб не помилитися у власній суті. Стати збоку, щоб не бути співучасником...» [26, с.5].

У перших двох збірках Володимир Свідзінський помітно схилився до символізму, захопившись пластикою образів, перетворюючи їх завдяки густій метафоризації на символи. У двох останніх збірках все чіткіше проступають риси сюрреалізму [20; 14]. Ми не можемо стверджувати, що поет захоплювався мистецтвом свого відомого сучасника Сальвадора Далі, проте перебував у часовій паралелі з ним, не наслідуючи й не нанизуючи штучно популярні в той час у Західній Європі сюрреалістичні елементи.

Мотив метафоризованої (підгледженої) таїни буття (опису та замилювання) й майбуття (передбачення) у творах Володимира Свідзінського посідає виняткове місце й по-різному реалізує себе [13]. Елеонора Соловей використала для означення ліричної сутності поезії Володимира Свідзінського термін «контемпляція» [26]; тобто йдеться про найвище вираження інтелектуального і духовного життя людини в поетичній формі [9]. Отже, поезія Володимира Свідзінського – це поезія контемпляції; поет і справді всім вивищується над світом, споглядаючи його по-таємно, не зачіпаючи й не втручаючись. Чи не найбільше це є помітним у пейзажно-інтимних віршах:

*Все поділим: золото полудня,
Коників чекання томливе,
Пахощі рясної конюшини,
Вітру співи.
І поділим плюскіт вод прозорих
На піщаній замлі в затінні,
І піймаєм рибку тріпотливу
В баговинні [26].*

Передбачаючи власну смерть, ліричний герой віршів Володимира Свідзінського все так само інтелектуально-споглядальний, неквапний, панорамний, вишуканий: «В невідомій долі, в степовім роздоллі, / Дико-свіже, жарко-неповинне, / Упливає молоде життя» [26, с.63].

В українській літературі образ-символ свічі за традицією поширювався на топос пам'яті, у вірші Володимира Свідзінського зі свічами порівняні берези: «Як темно стало. Десь сонце скрилось. / Глуха стежинка у морок кличе; / Між сірих грабів берези білі – / Як похоронні свічі» [24]. Поет легко переходить від питомих для української символіки образів до символів із культур інших народів, тут же – від трансляції світла до локації пам'яті:

*І, обчеркнений колом мовчання,
Я глухіше, сумніше горю,
Я горю, як китайський ліхтарик,
Забутий на гілці, в старому саду [26].*

Володимир Свідзінський в добу третього українського ренесансу («розстріляного відродження») переосмислює себе як медіума, хоча цей мотив стане популярним у добу НТР в поезії шестидесятників, зокрема в віршах Ліни Костенко (особливо – у віршах «Річки Геракліта» й «Мадонни перехресть»).

*Тоді іду блукати в інші луки.
Там холодом північної роси
Торкаються мене невидні руки
І з темряви, з Великої розлуки
Звучать давно безмовні голоси... [26]*

Вражає пророчими інтонаціями і вдумливим, капілярним спогляданням майбутньої смерті поезія «Настане день мій сумний» зі збірки «Вересень» (1927), де образ-символ вогню в метафоричному епітеті «живого» є натяком на криваву добу й одночасно на життєтворчість, на вир життя:

*Настане день мій сумний –
Одлечу, одімкнусь од багаття живого,
Що так високо зметнуло,
Так розквітчало чудовно
Свій стівний, поривний вогонь [26].*

У наступній частині твору автор максимально реалізує те, що ми називаємо поезією контемпліяції, – інтелектуальне віддалення від світу, медитативне, капілярне споглядання, багате нанизуванням епітетів з цікавими конотаціями:

*І погаснеш для мене
Ти, пристрасний світе,
Ненадивляний світе.
Бурхотливий, п'янкий [26].*

Себе ж у світі поет переосмислює по-символістськи, як і Богдан Ігор Антонич, проте не в ключі неоміфологізму, а контемпліяційно, в останніх рядках витворюючи пластичні сюрреалістичні образні форми (поєднуючи мисленнєве й матеріальне):

*Не буду як лист деревний,
Ні як травинка, позбавлена слова,
А буду як сонний граніт
Над гомоном вод непокійних.
Замкнуся в мовчанні важкім.
Зіллюсь з невиразною мислю
В великім усім...
Буду як сонний граніт [26].*

Той же перехід від символістських до сюрреалістичних форм помічаємо в іншій медитативній поезії з мотивами-пророцтвами згорання, спалення «В полум'ї був спервовіку...», що належить до збірки «Вересень»:

*В полум'ї був спервовіку
І в полум'я знову вернуся...
І як те вугілля в горні
В бурхливім горінні зникає,
Так розімчать, розметають
Сонячні вихори в пасма блискучі
Спалене тіло моє [26].*

А далі в повторенні метафоричних образів і промовистих характеристик, намагаючись вмістити у вірші космогонію і пророцтво, авторові знову вдається влітати пластику сюрреалістичних форм. В останній частині ми помічаємо, що поезія закільцьована на образних формах вогню, цікаво й те, що ці образи допомагають авторові влітати візію світового дерева як дерева вогню:

*І там, невідущий, невісний,
Міріадам бездумних частинок
Зустрінуся знову з тобою,
Колись – як і я – живою.*

*Мірадом бездумних частинок
З розсипаним пилом пилінки земної.
І не повість нам, не скаже ніщо,
Як у часі незглибнім,
У світі заниклім,
Два листки на єдиному дереві,
Ми спанули колись,
І зчарованим зором уздріли
Цвіт огневий над собою... [26]*

Юрій Лавріненко порівнює символістське писання про смерть Володимира Свідзінського з силою Шопенового «*Marche funebre*», найбільше акцентуючи увагу на віршах збірки «Медобір» (1932-1934), насичених спазмами від переживання геноциду й репресій та смерті дружини, що остаточно визначили погляди на світ та уяскравили контемпліційні форми. Подільська дослідниця Ірина Зелененька простежує гереметизм і контемпліацію Володимира Свідзінського як форму, що рухали творчість поета від символізму до сюрреалізму, й надихнули поетів-шістдесятників, дисидентів, зокрема, а також ліриків Поділля зламу ХХ-ХХІ ст., особливо академічної, філологічної шкіл, що відображено в працях «Чиї це ілюзії стенають плечима, якого народу...»: Тарас Мельничук і літературний процес 60-90-х років в Україні» [21, с.24-27], «Подільські божичі» [8, с.5-10].

Висновки. Отже, проєкція від «мовчання» до «невимовності», від символізму до сюрреалізму, від мотивів мовчання до пророцтв мученицького спалення вивіщує талант Володимира Свідзінського до таких світових постатей як Федеріко Гарсія Лорка, Райнер Марія Рільке, Борис Пастернак, Пауль Целан. Поетичний досвід Володимира Свідзінського став справді передовою рефлексією свого часу й прикладом поєднання інтелектуалізму та проникливого споглядання світу в усіх його природних і штучних, гуманно-гедоністичних і фатальних формах, й залишається актуальним.

Список використаних джерел і літератури:

1. Бондар-Терещенко І. Невідомий Свідзінський. *Кур'єр Крив басу*. 2000. № 6, червень. С. 127-140.
2. Бондар-Терещенко І. Як загинув Свідзінський. *Літературна Україна*. 2000. 11 травня. С. 11.
3. Боровий В. «...І в полум'я знову вернусь!»: Про Володимира Свідзінського. *Визвольний шлях*. 1993. № 2. С. 194-195.
4. Володимир Свідзінський (1885-1941). *Гроно нездоланих співців*. Київ, 1997. С. 51-61.
5. Дзюба І. Володимир Свідзінський. *Українське слово: Хрестоматія української літературної критики ХХ ст.* (У 3-ох кн.). Київ, 1994. Кн. 1. С. 402-428.
6. Дзюба І. Слово про поетове дитинство. *Слово і час*. 1990. № 10. С. 50-52.
7. Зборовець І. Обставини загибелі поета В. Свідзінського. *Краєзнавство*. 1995. № 1-4. С. 53-55.
8. Зелененька І. «Чиї це ілюзії стенають плечима, якого народу...»: Тарас Мельничук і літературний процес 60-90-х років в Україні. Вінниця: Едельвейс і К, 2008. 152 с.

9. Історія української літератури ХХ століття: Кн. перша (1910-1930-ті роки): навч. посіб. для студ. філол. ф-тів вузів / за ред. В.Г. Дончика. Київ: Либідь, 1993. 782 с.
10. Кернер Г. Міфотворчість у поезії Б.-І. Антонича і В. Свідзинського. *Сучасність*. 2001. № 12. С. 125-139.
11. Коцюбинська М. Перегук душ: Василь Стус про Володимира Свідзинського. *Слово і час*. 1991. № 5. С. 3-4.
12. Мацько В. Літературне Поділля. Хмельницький, 1991. С. 62-63.
13. Матіяш Б. Сюжет для Свідзинського. *Критика*. 2007. Ч. 5. С. 26-27.
14. Матіяш Б. Мисленнєві координати мовчазного дискурсу поезії Володимира Свідзинського. *Молода нація*. 2006. №2. С. 152-177.
15. Медвідь В. Володимир Свідзинський: поет ХХІ століття. *Українське слово*. 1995. 27 квітень (№17). С. 7.
16. Никанорова О. Володимир Свідзинський. ... З порога смерті... Письменники України – жертви сталінських репресій. Київ, 1991. С. 386-388.
17. Овчаренко О. Полум'я поезії В. Свідзинського. *Слово і час*. 1995. №11-12. С. 41.
18. Петров Віктор. Українська інтелігенція жертва большевицького терору. *Українська літературна газета*. 1956, червень. С. 5.
19. Плахотнік Н. Згорання як протетичний мотив у поезії В. Свідзинського. *Київська старовина*. 2005. №2. С. 125-132.
20. Погребенник В. Володимир Свідзинський. *Українська мова та література*. 1997, №22(38). С. 5-7.
21. Подільські божичі: посібник-хрестоматія із вивчення подільської поезії останньої третини ХХ – початку ХХІ ст. / наукові статті, коментарі та укладання І. А. Зелененької. Вінниця: ТОВ «Твори», 2019. 332 с.
22. Poliarush N., Zelenenka I., Krupka V. Tkachenko V. Modern Ukrainian literature of Vinnytsia region in the context of the problems of definition of the genes and the framework of the general experience. *The scientific heritage: The journal is registered and published in Hungary*. Budapest, 2020. P. 5. №43. S. 16-22.
23. Рибалко О. Знайдено в архівах: Шкіц до життєпису Володимира Свідзинського. *Вітчизна*. 1989. № 1. С. 144-147.
24. Розстріляне відродження: Антологія 1917-1933: Поезія – проза – драма – есе / упорядкував Лавріненко Юрій; післямова Є. Сверстюка. Київ: Смолоскип, 2004. С. 190-193.
25. Савченко Я. З поетичної художньої літератури. *Життя і революція*. Кн. Харків. 1928, жовтень. С. 2.
26. Свідзинський В. Твори: у двох томах / підготувала Е. Соловей. Київ: Критика, 2004. Т. 1: Передмова. Поетичні твори. 300 с.
27. Свідзинський В. Твори: у двох томах / підготувала Е. Соловей. Київ: Критика, 2004. Т. 2: Переклади. Статті. Листи. 300 с.
28. Соловей Е.С. Українська філософська лірика: навч. посібник із спецкурсу / Міжнародний фонд «Відродження». Київ: Юніверс, 1999. 367 с.
29. Стус В. Зникоме розцвітання особистості. *Українське слово: Хрестоматія української літературної критики ХХ століття*. В 4-х кн. Київ, 2001. Кн. 2. С. 737-761.

References:

1. Bondar-Tereshchenko I. Nevidomyi Svidzynskiy. *Kurier Kryv basu*. 2000. №6, cherven. S. 127-140.

2. Bondar-Tereshchenko I. Yak zahynuv Svidzynskiy. *Literaturna Ukraina*. 2000. 11 travnia. S. 11.
3. Borovyi V. «... I v polumia znovu vernus!»: Pro Volodymyra Svidzinskoho. *Vyzvolnyi shliakh*. 1993. №2. S. 194-195.
4. Volodymyr Svidzynskiy (1885-1941). *Hrono nezdolanykh spivstv*. Kyiv, 1997. S. 51-61.
5. Dziuba I. Volodymyr Svidzynskiy. *Ukrainske slovo: Khrestomatiia ukrainskoi literaturnoi krytyky XX st.* (U 3-okh kn.). Kyiv, 1994. Kn. 1. S. 402-428.
6. Dziuba I. Slovo pro poetove dytynstvo. *Slovo i chas*. 1990. №10. S. 50-52.
7. Zborovets I. Obstavyny zahybeli poeta V. Svidzynskoho. *Kraieznavstvo*. 1995. №1-4. S. 53-55.
8. Zelenenka I. «Chyi tse iliuzii stenaiut plechyma, yakoho narodu...»: Taras Melnychuk i literaturnyi protses 60-90-kh rokiv v Ukraini. Vinnytsia: Edelveis i K, 2008. 152 s.
9. Istoriia ukrainskoi literatury XX stolittia: Kn. persha (1910-1930-ti roky): Navch. posib. dlia stud. filol. f-tiv vuziv / za red. V. H. Donchyka. Kyiv: Lybid, 1993. 782 s.
10. Kerner H. Mifotvorchist u poezii B.-I. Antonycha i V. Svidzynskoho. *Suchasnist*. 2001. № 12. S. 125-139.
11. Kotsiubynska M. Perekuk dush: Vasyl Stus pro Volodymyra Svidzynskoho. *Slovo i chas*. 1991. № 5. S. 3-4.
12. Matsko V. Literaturne Podillia. Khmelnytskyi, 1991. S. 62-63.
13. Matiash B. Siuzhet dlia Svidzinskoho. *Krytyka*, 2007, ch. 5. S. 26-27.
14. Matiash B. Myslennievi koordynaty movchaznogo diskursu poezii Volodymyra Svidzinskoho. *Moloda natsiia*. 2006. № 2. S. 152-177.
15. Medvid V. Volodymyr Svidzynskiy: poet KhKh1 stolittia. *Ukrainske slovo*. 1995. 27 kviten (№ 17). S. 7.
16. Nykanorova O. Volodymyr Svidzynskiy. ... Z poroha smerti... Pysmennyky Ukrainy – zhertvy stalinskykh represii. Kyiv, 1991. S. 386-388.
17. Ovcharenko O. Polumia poezii V. Svidzynskoho. *Slovo i chas*. 1995. №11-12. S. 41.
18. Petrov Viktor. Ukrainska intelihentsiia zhertva bolshevyskoho teroru. *Ukrainska literaturna hazeta*. 1956, cherven. S. 5.
19. Plakhotnik N. Zghorannia yak protetychnyi motyv u poezii V. Svidzynskoho. *Kyivska starovyna*. 2005. № 2. S. 125-132.
20. Pohrebennyk V. Volodymyr Svidzynskiy. *Ukrainska mova ta literatura*. 1997, №22 (38). S. 5-7.
21. Podilski bozhychi: posibnyk-khrestomatiia iz vyvchennia podilskoi poezii ostannoii tretyny XX – pochatku XXI st. / naukovi statti, komentari ta ukladannia I.A. Zelenenkoi. Vinnytsia: TOV «Tvory», 2019. 332 s.
22. Poliarush N., Zelenenka I., Krupka V. Tkachenko V. Modern ukrainian literature of Vinnytsia region in the context of the problems of definition of the genes and the framework of the general experience. *The scientific heritage: The journal is registered and published in Hungary*. Budapest, 2020. P. 5, № 43. S. 16-22.
23. Rybalko O. Znaideno v arkhivakh: Shkits do zhyttiepysu Volodymyra Svidzynskoho. *Vitchyzna*. 1989. № 1. S. 144-147.
24. Rozstriliane vidrodzhennia: Antolohiia 1917-1933: Poeziia – proza – drama – esei / uporiadkuvav Lavrinenko Yurii. Pisliamova Ye. Sverstiuka. Kyiv: Smoloskyp, 2004. S. 190-193.

25. Savchenko Ya. Z poetychnoi khudozhnoi literatury. *Zhyttia i revoliutsiia*. Kn. Kharkiv. 1928, zhovten. S. 2.
26. Svidzynskyi V. Tvory: u dvokh tomakh / pidhotuvala E. Solovei. Kyiv: Krytyka, 2004. T. 1: Peredm. Poetychni tvory. 300 s.
27. Svidzynskyi V. Tvory: u dvokh tomakh / pidhotuvala E. Solovei. Kyiv: Krytyka, 2004. T. 2: Pereklady. Statti. Lysty. 300 s.
28. Solovei E.S. Ukrainska filosofska liryka: Navch. posibnyk iz spetskursu / Mizhnarodnyi fond «Vidrodzhennia». Kyiv: Yunivers, 1999. 367 s.
29. Stus V. Znykome rozsvitannia osobystosti. *Ukrainske slovo: Khrestomatiia ukrainskoi literaturnoi krytyky XX stolittia*. V 4-kh kn. Kyiv, 2001. Kn. 2. S. 737-761.

The poetry of podolianyn Volodymyr Svidzynskyi is not hermetic itself, but firstly intellectual as the research proved. As the political situation for Ukrainian art is not favourable, it contains the notion from «big silence» to «worldview unpronounceability», inspired by Podillia and Smotrych views. It is characterized by symbolism and surrealism. V. Svidzynskyi's lyrics is noticeable for motives of detachment and non-interference as amplitude dramatic prophecy. It is full of martyr feeling from fatality talent. All of the mentioned above according to the researchers equal V. Svidzynskyi to the world discourse of tragic celebrities as Paul Celan, Rainer Maria Rilke, Federico Garcia Lorca, Borys Pasternak. That is lyrical impreza of the poet was founded on the intellectuality worldview and it considers as avant-garde reflection of the epoch. It was in great demand during the 21st century and established appropriately at that time too.

In the first and second collections of poems, Volodymyr Svidzynskyi was noticeably inclined to symbolism, he became interested in the plasticity of images, he turned them into symbols through a metaphor.

Volodymyr Svidzynskyi, in the days of the so-called third Ukrainian renaissance (that is, the «shot revival»), rethought himself as a medium. Although this motif became popular in the days of the scientific and technological revolution, in the poetry of the sixties, in particular, in the poems of Lina Kostenko (especially in the collection «River of Heraclitus» and «Madonna's Crossroads»).

In the last two collections we can more and more clearly trace the influence of surrealism. However, we can not say that the poet was fascinated by the paintings of his famous contemporary Salvador Dali. The authors were simply in the same temporal parallel, did not imitate each other, did not artificially use the surreal elements popular at that time in Western Europe.

Key words: modernism, symbolism, surrealism, hermetizm, intellectuallizm.

Отримано: 27.10.2021 p.